

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

ΤΟΥ Κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΕΗΜΕΡΩΜΑ

(Αποκρηάτικε)

Έχει ο Θεός, μαστρο-Νικόλα. Θα φέξη και για μās!

Και για να φέξη, ανά ώρα πιο μπροστά, κατέβαζαν τὸ κρασί «κ α ν τ ἡ λ ε ς» ἀπάνω στὶς «κ α ν τ ἡ λ ε ς», ὅπως ἔλεγαν τὰ μεγάλα ἑκατοστάρικα ποτήρια. τὰ γεμάτα ζέγγαλα ἀπὸ κόκκινο γλυκοπεράτο σώμα. Τὸ πίνανε χωρὶς νὰ πάρουν ἀνάτοψι, μονορφούρι.

— Τόκα!
— Εἰς ἔγειαν!
— Στὴν πέτρα νὰ φτωρῶνι!
Κι' ἀρχίζαν ἔπειτα, μὲ τὶς βαθεῖες καὶ βραχνιασμένες ἀπὸ τὸ κρασί κ' ἀπὸ τὰ γεμάτα φωνές τους, τὸ ἴδιο πάντα τραγοῦδι:

Αὐτὰ τὰ μαῦρα ποὶ φορεῖς, τζουδανέ-τζουδάνι, ἀμάν!
τζουδανέ, ἀμάν, ἐγὼ θὰ σοῦ τὰ βγάλω,
ἐγὼ θὰ σοῦ τὰ βγάλω, τζουδανέ-τζουδάνι, ἀμάν!

Ὁ Φώτης ὁ Ἀγγέλουρας ταβερνιάρης: μὲ μεράκι, μὲ ἀμειπτο ποκάμισο, πάντα καθαρό, μὲ ὅνα κρασιά κ' ὄνομαστὰ σ' ἄλη τὴν ἐποχία, μὲ ποτήρια ποὶ ἀστράφταν, κοιβαίοντες ἀφρισμένες καὶ σπορτοζικιες, σὰν γκαζοζες, τίς μωσες.

— Καὶ λίγο ἀπὸ μένα!... Εἰς ἔγειαν, βρε παιδιά!
— Εἰς ἔγειαν, ντεφ' ἀσθ' ἄφροστε! Λεδέντη, νὰ μās ζήσης!...

Κι' ἦταν λεδέντης ἀληθινὸς ὁ Φωτάσιος ὁ Ἀγγέλουρας, μὲ τὶς στροφουριστὲς ἀφέλιες του, τὸ περήφανο μουστάκι, τὸ καθαρό μαγαζὶ, τὸ στολισμένο ὄλο καὶ μὲ Ἀθανάσιους Διάκους καὶ γοργόνες καὶ ζωγραφιές ἐθνικὲς κ' ἐρωτικὲς στὸς τοίχους!...

Καὶ τὸ τραγοῦδι ζαναγοῦζε:
Θά σοῦ φορῶσι κόκκινα, κί' ἔπειτα θὰ σέ πάρω!
τζουδανέ, ἀμάν, τζουδάνι-τζουδάνι, ἀμάν!

Ἀργά-ἀργά καὶ κοιρασμένα ἔφτανε σὲ λίγο στὴν ταβέρνα κί' ὁ Κίτσο-Τάσος. Ὁ Κίτσο-Τάσος ἦταν «ὄξωκατος» στ' ἀπέπεια καὶ στὰ χωράφια, δουλειτὴς ἀκούρατος. Μολυβόλοιδος ἀπὸ χορτάρι καὶ ξερὰ λουλουῖα τὸν ἀγρῶν. Ἀργά καὶ κοιρασμένα, ἔπτασε, ἀλλὰ χωρὶς ποτὲ νὰ λείπει, ἔφτανε στὴν ταβέρνα κί' ὁ δουλειτὴς ὁ Κίτσο-Τάσος: ὁ φτωχὸς καὶ υεροκαματιάρης, ποὶ εἶχε τὴν ἀξίωση νὰ πίνει πάντοτε μὲ δύο ποτήρια, γιατί φανταζότανε γι' ἀχώριστη παρὰ του καὶ τὸν... ἔαντό του!

— Ἐγὼ κί' ὁ Κίτσο-Τάσος, δύο! ἔλεγε.
Δυὸ λοιπὸν καὶ τὰ ποτήρια!

Ἡ παρὰ, μόλις τὸν ἔβλεπε νὰ ξεπροβάλλει ἀπὸ τὴν πόρτα, φορτωμενὸν πάντα μ' ἕνα δέμα κληματόδερας, ἢ φύλλα ἀπὸ ἀγγινάρες, ἢ χορτάρι τὸν ἀγρῶν φρεσκοκομμένο, ἢ κληματίδες, ἢ κλαδιὰ ἀπὸ τίς ἐλιές κ' ἀγριο τριφυλὰ — ὅ, τι εβρισκε — γιὰ τίς γίδες καὶ τὰ χοιρίδια τῆς γειτονιάς, καὶ τίς ποῦτες πάντα γεμάτες μὲ φρέσκα φρούτα, μινδάκια, ἀχλάδια ἢ κηδονία, κανένα ἀγγουράκι ἢ κανένα γλυκὸ κολοκί — κατὰ τὴν ἐποχὴ καὶ τὴ δουλειά — τὸν δεχότανε ὑψώνοντας τὸ τραγοῦδι στὴ διαπαρῶν, καὶ χτυπώντας ρυθμικά τὴ μισὴ ὄρα καὶ τὰ ποτήρια ἀπὸ τραπέζι.

Τζουδανέ-τζουδανέ
σὺ μās πάσιςε φοραμί.

Κι' ὁ ταβερνιάρης ὁ Φωτάσιος, χωρὶς νὰν νὰ τὸν διατάξουν — δὲν ἦταν δὰ κί' ἀνάγκη — ἔτρεχε καὶ κοιβαίοντες ἀμέσως τὴ μισή, γεμάτη, ἀφρισμένη, κρασοδέχτη καὶ κρασοστόζουσαν καθὼς τὴ γέμιζε ἀπὸ τὴν κἀνούια ποὶ τὸ χινη ὀρημητὶδ κ' ἀφριστὸ σὰν νὰ ἔθραζε.

— Ὡπ! ἀκούια ἄλλή μιά!...

Ἦσαν κί' οἱ τρεῖς τόποι εἰθίμιοι στὸ χωριό. Ὅ, τι κί' ἄν ἐβγαζαν ἀπὸ τὴ δουλειά τους, τὸ πίνανε στὴν ταβέρνα καὶ κλέφτη δὲν φοβόντουσαν. Τσαγγάλης ὁ μαστρο-Νικόλας, ἀπὸ κάτω ἀπὸ μιὰ γέρικη μουριά, νεροκομβάλητής ὁ Πατογιάννης, καὶ μεροδουλειτάρης — μεροδούλι, με-

Μὲ γοργόνες κί' Ἀθανάσιους Διάκους...

ροφάι — ὁ Κίτσο-Τάσος, ὁ Καζῆς!
Δουλειὰ ἀπὸ τὸ πρωὶ ὄς τὸ βράδυ, ποτὸ καὶ γλέντι κάθε βράδυ, κάθε Κυριακή, κάθε γιορτὴ, τραγοῦδι καὶ φιλοσοφία.

— Θὰ φέξη καὶ γιὰ μās!...

Κι' ἔταν πῖνανε ἀρκετὰ κί' ἐρχόντουσαν στὸ ἐντουζένι, τότε ὀραματιζόντουσαν ἡμέρες εὐτυχίας, ἡσυχίας, ἀναπαύσεως καὶ ἱππολήψεως καὶ γι' αὐτοῦς.

— Ὁ κόσμος εἶνε ρωδα καὶ γορῆ... Ἐβίδα μας!...

Τί ἦσανε δηλαδή ὁ Τάδες καὶ ὁ Λεῖνας κί' ὁ «πίσιος» κί' ὁ δεῖξιος; μὰ φορά; Δουλειτάρηδες καὶ κοιρείηδες, χειρότεροι κί' ἀπὸ αὐτοῦς! Μὰ νὰ ποῦ τοὺς ξημέρωσε μιὰ μέρα καλὴ. Καὶ τότε νὰ τους, μεγάλοι καὶ τρανοὶ στὸ χωριό, κύριοι μὲ ἡμίηλια κάθε γιορτὴ, μὲ σχέσεις σπουδαῖες καὶ τρανές, μὲ ἐπισημότητα μὲ διακρισεις καὶ κοινωνικὲς τιμές!...

Γιατί λοιπὸν νὰ μὴν ξημερώσει καὶ γι' αὐτοῦς μιὰ τέτοια μέρα στὸν κόσμο ὁ καλὸς Θεός; Γιατί;...

Στραβοὶ εἶνε τάχα αὐτοῖ, ἢ κοινὸι, ἢ μήπως εἶνε σακατεμένοι;... Γεροὶ, δόξα νὰ ἔχη ὁ Θεός, μὲ ὄλα τὰ καλά τους!... Θάρχοταν λοιπὸν καὶ γιὰ λόγον τους ἢ καλὴ μέρα, θὰ ξημερώσει ἢ ἀριλότμη, θὲ-στραπτε γεμάτη φῶς καὶ εὐτυχία...

Καὶ ὄς νὰ φέξη, δόστου «κωντήλες» ἀπανωτὲς κάθε γιορτὴ καὶ κάθε βράδυ...

Καὶ δόστου τραγοῦδία:

Ἐμένα μοῦ τὸ εἶπανε πὼς τὴν καλύτερη ζωὴ
ἀνθρώποι μερακλήδες περνοῦνε οἱ μεκρηδες!...

Καὶ δὲν εἶχαν δὰ καὶ ἄδικο.

Ὅτε στενοχώρια, ὅτε βασάνοι τοὺς τυραννοῦσε. Ὅτε τύψεις συνειδήσεως, ὅτε τίποτα. Χαρὰ Θεοῦ ἢ ζωὴ τους. Γλέντι καὶ τραγοῦδι. Ὅτε τοῦ φτωχοῦ τὸ δίετο ἔφαγαν ποτὲ, ὅτε κί' ἐκκλησιά γυλάσανε, Δοσοληγίες δὲν εἶχαν μὲ κανένα, ὅτε τοὺς ζωποστοῦσαν, μὰ ὅτε καὶ ζωποστοῦσαν, δόξα νάχη ὁ Θεός!... Ὁ φέλιμος ἦσαν στὴν κοινωνία. Κατανάλωται. Ὅχι ταυχοζήνηδες, σπαγγοραμμένα!... Καὶ στίς χωρὲς τοῦ κόσμου πρώτοι καὶ καλύτεροι, μὲ καθαριὰ κί' ἀδόλη καρδιά. Ἀνοιχτόκαρδοι καὶ πρώτοι στὰ πανηγύρια, στοὺς χοροὺς καὶ στὰ γλέντια. Σχορτίζαν χωρὰ κί' ἀγαλλίασι στὸ χωριό μὲ τὰ τραγοῦδια τους καὶ τὴν ἀλεγορσὴν τους. Ἀσκηδες καὶ μερακλήδες.

Τὰ Χριστοῦγεννα λέγανε τὰ κἀντα στὴν ἀγορά, ἀντὶ ἐνὸς ποτηριοῦ μονάχα, ἔτσι γιὰ τραπέζια. Τὴν Πρωτοχρονιά ἐπίσης. Τὰ Φῶτα πρῆγανε ἀγασιὸ σ' ὄσους δὲν πρόφταναν νὰ πάρουν. Τὸ Πάσχα κοιβαίονταν ξύλα καὶ κληματὰ ἀμπελήρια γιὰ τίς ψησταριές. Στὸν Κλειθῶνα κρατοῦσανε τὰ ξύλα ποὶ θὰ κείγανε στὶς φωτιές τ' ἈΓ-Γιάννη ἢ διαφορῆς γεωτικῆς. Τὴν Πρωτομαγιά εἶσανε λουλούδια σ' ὄσους βαρικομῶντουσαν τὸ πρωὶ, πρὶν βγεῖ ὁ ἥλιος ἀπὸ τὸ βουνό...

Μὰ ἐκείνο ποὶ ἦταν τὸ φῶτε τους, ἦταν ἡ Ἀποκρηές. Τότε πειὰ καίγοταν τὸ πελεκοῦδι...

Τὸ χωριό ζωντάνευε, ἐπανηγύριζε, βούτζε ὀλόκληρο. Πανηγύρι σωστὸ.

Μόλις ἀνοίγε τὸ Τριῶδι, ἀπὸ τὴν πρώτη Κυριακὴ ἀκόμα, οἱ πρώτοι μασκαράδες ποὶ προβαλῶν στοὺς δρόμους ἦσαν αὐτοὶ. Λινάτσες γιὰ φορέματα, μπουγαδοφῶνια μεγάλα φορεμένα στὸ κεφάλι καὶ στηριγμένα στοὺς ὄμους των, ὅτε προσατὰ. ὅτε τίποτε ἄλλο.

Ροβόλαγαν στὴν ἀγορὰ ντυμένοι ἔτσι καὶ χαλοῦσε ὁ κόσμος.

Βροχὴ τὰ λεμόνια κί' ἢ πατάτες ἀπάνω τους. Μὰ ποῦ νὰ τοὺς χτυπήσαν κανένα. Τοὺς προφύλαγαν τὰ μπουγαδοκῶφια.

Κι' ἀκολοῦθοῦσε σωρὸς κατόπιν τους ἢ μαρίδα, στρατιά ὀλόκληρη ἀπὸ παιδόπουλα, ποὶ φώναζαν, γιουχάζαν, χαλοῦσαν τὸν κόσμο.

Τὸ χωριό ἀναστατώναν ἀπ' ἀρχὴ σ' ἀσρη. **ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ:**

Τὸ τέλος.
ΣΤΑΜ, ΣΤΑΜ.

Τσαγγάλης κάτω ἀπὸ μιὰ γέρικη μουριά.